

GIẢI PHÁP THỨC ĐẨY PHÁT TRIỂN KINH TẾ BIỂN VÙNG ĐỒNG BẰNG SÔNG CỬU LONG THỜI KỲ 2021-2030, TẦM NHÌN ĐẾN NĂM 2045

CHỦ NHIỆM ĐỀ TÀI: TS NGUYỄN HOÀNG HÀ

Đề tài khoa học cấp Bộ

Cơ quan chủ trì: Viện Chiến lược phát triển

Thời gian nghiên cứu: Năm 2023-2024

Vùng biển Đồng bằng sông Cửu Long là khu vực duy nhất của Việt Nam tiếp giáp cả Biển Đông và vịnh Thái Lan, thuận lợi cho giao thương hàng hóa qua các tuyến hàng hải quốc tế nối liền Thái Bình Dương và Đại Tây Dương. Là đồng bằng lớn nhất của Việt Nam, khu vực này có nhiều tiềm năng phát triển nông nghiệp, đặc biệt trong lĩnh vực nuôi trồng và khai thác thủy, hải sản. Bên cạnh đó, vùng cũng có những lợi thế về tiềm năng điện gió, khai thác và chế biến dầu khí, cũng như phát triển du lịch gắn với biển. Trong những năm qua, kinh tế biển của Đồng bằng sông Cửu Long đã có những đóng góp nhất định trong phát triển kinh tế biển của cả nước nói chung và cho phát triển kinh tế của toàn Vùng nói riêng. Các ngành kinh tế biển nổi trội của Vùng như nuôi trồng và đánh bắt hải sản, du lịch biển, điện gió, khai thác và chế biến dầu khí đã có những bước phát triển vượt bậc. Tuy nhiên, qua các đánh giá, nghiên cứu khác nhau, phát triển kinh tế biển của Đồng bằng sông Cửu Long chưa tương xứng với tiềm năng và lợi thế vốn có. Cần phải có các chính sách cụ thể hóa để các định hướng phát triển kinh tế biển trong các chiến lược, quy hoạch được triển khai trong thực tiễn, nhất là trong bối cảnh mới, với nhiều yếu tố tác động khó lường hơn. Việc nghiên cứu các giải pháp thúc đẩy phát triển kinh tế biển vùng Đồng bằng sông Cửu Long thời kỳ 2021-2030 và định hướng đến năm 2045 có tính cấp thiết và ý nghĩa cả khoa học và thực tiễn. Với kết cấu 3 chương, đề tài làm rõ những nội dung sau:

Chương 1: Cơ sở khoa học về giải pháp thúc đẩy phát triển kinh tế biển. Phát triển kinh tế biển góp phần thúc đẩy phát triển kinh tế của mỗi địa phương và đất nước, giúp khai thác hiệu quả nguồn tài nguyên thiên nhiên và giải quyết việc làm cho lực lượng lao động, tăng thu nhập, đảm bảo an ninh quốc phòng và thúc đẩy hội nhập kinh tế quốc tế. Thông qua kinh nghiệm phát triển kinh tế biển của Thái Lan, Australia và Tây Ban Nha, đề tài cung cấp những hướng đi quan trọng cho phát triển kinh tế biển của vùng Đồng bằng sông Cửu Long: 1) Tích hợp hoặc lồng ghép yếu tố “biến đổi khí hậu” vào việc hoạch định chính sách liên quan đến biển; 2) Vùng Đồng bằng sông Cửu Long với đường bờ biển dài và tiềm năng lớn về năng lượng tái tạo, có thể khai thác hiệu quả các mô hình kinh tế biển mới để giảm thiểu phụ thuộc

vào năng lượng hóa thạch và giảm lượng khí thải gây ô nhiễm; 3) Thiết kế mô hình kinh tế - xã hội gắn kết chặt chẽ với biển và các hoạt động biển; đồng thời thúc đẩy sự tham gia của người dân nhiều hơn đối với các hoạt động liên quan đến biển; 4) Hợp tác quốc tế, nhất là các vùng biển quốc tế nhằm nâng cao hiệu quả quản lý biển.

Chương 2: Thực trạng phát triển kinh tế biển tại vùng Đồng bằng sông Cửu Long và các yếu tố tác động. Về kinh tế hàng hải, hệ thống cảng biển tại Vùng được đầu tư mở rộng và phát triển, tuy nhiên chưa phát huy được tiềm năng. Tổng lượng hàng xuất/nhập khẩu container từ các cảng biển ở Đồng bằng sông Cửu Long chiếm tỷ trọng rất nhỏ so với cả nước, thậm chí còn suy giảm trong hai năm đại dịch Covid-19. Về khai thác dầu khí, hoạt động thăm dò dầu khí tại khu vực đã được thực hiện từ năm 1978. Thời gian qua, nhằm khai thác tiềm năng, lợi thế của Vùng về dầu khí, Tập đoàn Dầu khí Quốc gia Việt Nam (PVN) đã triển khai nhiều công trình dầu khí quan trọng, đóng góp cho sự phát triển kinh tế - xã hội của đất nước nói chung và Đồng bằng sông Cửu Long nói riêng. Về khai thác thủy sản, trong hai thập kỷ qua, thủy sản Việt Nam có tốc độ phát triển nhanh cả về sản lượng và giá trị, với tổng sản lượng năm 2022 đạt 9,1 triệu tấn, kim ngạch xuất khẩu đạt kỷ lục 11 tỷ USD. Về du lịch và dịch vụ biển, vùng Đồng bằng sông Cửu Long được đánh giá là một trong bảy vùng du lịch đặc trưng trên cả nước, phát triển các sản phẩm du lịch đặc trưng như du lịch sinh thái, văn hóa sông nước miệt vườn, nghỉ dưỡng và sinh thái biển, đảo, cũng như du lịch MICE.

Đồng bằng sông Cửu Long sở hữu vị thế địa lý và tài nguyên thiên nhiên độc đáo, tạo nên lợi thế so sánh và lợi thế cạnh tranh rõ nét trong phát triển kinh tế biển. Với những lợi thế này, khu vực luôn nhận được sự quan tâm đặc biệt trong các chủ trương, chính sách phát triển kinh tế biển của Đảng và Nhà nước. Tuy nhiên, đây là một đồng bằng mới hình thành, dựa trên kết quả bồi lắng phù sa từ hệ thống sông Mê Kông. Hạ tầng cho phát triển kinh tế biển của Vùng, đặc biệt là các hạ tầng kết nối liên tỉnh, liên vùng còn hạn chế. Tay nghề, trình độ học vấn của lao động rất thấp, dẫn tới năng suất lao động thấp, mức sống của người dân ven biển thấp, sinh kế bấp bênh. Các ngành kinh tế chủ lực có năng suất và giá trị gia tăng chưa cao, thiếu tính bền vững do chịu tác động của nhiều yếu tố.

Chương 3: Định hướng và giải pháp thúc đẩy phát triển kinh tế biển vùng Đồng bằng sông Cửu Long. Hiện nay, các quan điểm phát triển kinh tế biển bền vững đã được nêu rõ trong các nghị quyết của Đảng và các chính sách (như quy hoạch) của Chính phủ, đặc biệt là tại Nghị quyết số 36-NQ/TW. Đề tài đề xuất 4 quan điểm phát triển như sau: 1) Tuân thủ, phù hợp và cụ thể hóa định hướng chính sách của Đảng, Nhà nước về phát triển kinh tế biển bền vững của quốc gia, và phát triển tổng thể vùng; 2) Phát triển kinh tế biển vùng phải “thuận thiên”, dựa trên nền tảng điều kiện tự nhiên, môi trường, hệ sinh thái biển, hải đảo và nhu cầu sử dụng của các ngành, lĩnh vực biển; bảo đảm sự phát triển bền vững, trên nền tảng tăng trưởng xanh, hài hòa giữa bảo tồn và phát triển; thích ứng với biến đổi khí hậu và nước biển dâng; 3) Phải triển khai đồng bộ, thống nhất chung một mục tiêu giữa các ngành, các địa phương; đồng thời phải có tính trọng tâm, trọng điểm, bước đi phù hợp để bảo đảm nguồn lực thực hiện cũng như có tính đột phá; 4) Phải gắn chặt với quốc phòng - an ninh, bảo vệ chủ quyền, quyền chủ quyền quốc gia trên biển đảo và toàn vẹn lãnh thổ quốc gia ■

MAI NGUYỄN giới thiệu